

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан філологічного факультету

І. С. Бондаренко

«22» серпня 2025

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
**ЄВРОПЕЙСЬКІ СТРАТЕГІЇ ФОРМУВАННЯ ТОЛЕРАНТНОГО
СУСПІЛЬСТВА: МЕДІА, ОСВІТА, МИСТЕЦТВО**
підготовки магістрів
денної форми здобуття освіти
освітньо-професійна програма «Українська мова та література»

спеціалізація 035.01 Українська мова та література
спеціальності 035 Філологія
галузі знань 03 Гуманітарні науки

ВИКЛАДАЧІ: Бондаренко Ірина Станіславівна, к. філол. наук, доцент
Бакаленко Ірина Миколаївна, к. пед. наук, доцент
Горбач Наталія Вікторівна, к. філол. наук, доцент
Курилова Юлія Романівна, к. філол. наук, доцент
Ніколаєнко Валентина Миколаївна, к. філол. наук, доцент

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри
української літератури
Протокол № 1 від 22 серпня 2025 р.
Завідувач кафедри української літератури

Н. В. Горбач

Погоджено
Гарант освітньо-професійної програми

В. М. Ніколаєнко

Co-funded by
the European Union

Euro
Toler
Culture

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Силабус навчальної дисципліни

Європейські стратегії формування толерантного суспільства: медіа, освіта, мистецтво

Зв'язок з викладачами:

Викладач: кандидат філологічних наук, доцент, Бондаренко Ірина Станіславівна

Кафедра: слов'янської філології (ІІ корп., к. 424)

E-mail: lystopad.iryna@gmail.com

Телефон: (061) 289-41-05

Інші засоби зв'язку: Moodle (форум курсу, приватні повідомлення)

Викладач: кандидат педагогічних наук, доцент Бакаленко Ірина Миколаївна

Кафедра: української літератури (ІІ корп., к. 232)

E-mail: irinabakalenko1970@gmail.com

Телефон: (061) 289-12-75

Інші засоби зв'язку: Moodle (форум курсу, приватні повідомлення)

Викладач: кандидат філологічних наук, доцент Горбач Наталія Вікторівна

Кафедра: української літератури (ІІ корп., к. 232)

E-mail: horbachnathalia@gmail.com

Телефон: (061) 289-12-75

Інші засоби зв'язку: Moodle (форум курсу, приватні повідомлення)

Викладач: кандидат філологічних наук, доцент Курилова Юлія Романівна

Кафедра: української літератури (ІІ корп., к. 232)

E-mail: juliyakushneryuk@gmail.com

Телефон: (061) 289-12-75

Інші засоби зв'язку: Moodle (форум курсу, приватні повідомлення)

Викладач: кандидат філологічних наук, доцент Ніколаєнко Валентина Миколаївна

Кафедра: української літератури (ІІ корп., к. 232)

E-mail: nikolaenkov006@gmail.com

Телефон: (061) 289-12-75

Інші засоби зв'язку: Moodle (форум курсу, приватні повідомлення)

1. Опис навчальної дисципліни

Мета курсу «Європейські стратегії формування толерантного суспільства: медіа, освіта, мистецтво» полягає в систематизації найкращих європейських практик розвитку та впровадження стратегій, спрямованих на підвищення рівня толерантності в суспільстві.

Відповідно до поставленої мети головними завданнями курсу є:

- вивчення теоретичних основ толерантності та міжкультурного діалогу: студенти курсу отримають знання про концепції та підходи до формування толерантності, розуміння різноманітності культур та принципів співіснування та добросусідства;
- аналіз ролі медіа, освіти та мистецтва у формуванні толерантного суспільства: студенти курсу ознайомляться з функціями медіа, освіти та мистецтва у вихованні та поширенні ідеалів толерантності та міжкультурного порозуміння;
- розробка практичних стратегій та інструментів: студенти отримають навички розробки та застосування практичних інструментів та стратегій для підвищення рівня толерантності в різних сферах суспільства;

Co-funded by
the European Union

Euro
Toler
Culture

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Силабус навчальної дисципліни

Європейські стратегії формування толерантного суспільства: медіа, освіта, мистецтво

– поширення кращих практик: курс сприяє засвоєнню європейського досвіду та інновацій із різних країн для створення ефективних стратегій формування толерантного суспільства;

– сприяння взаєморозумінню та співпраці: курс створює платформу для міждисциплінарної взаємодії, колаборації для формування толерантного суспільства.

Курс тісно пов'язаний з «Сучасною українською літературою».

Набуті здобувачами програмні результати навчання та компетентності необхідні при виконанні ними творчих індивідуальних завдань, а також у подальшій професійній діяльності.

Паспорт навчальної дисципліни

Нормативні показники	денна форма здобуття освіти
1	2
Семестр	3-й
Кількість кредитів ECTS	3
Кількість годин	90
Лекційні заняття	12
Практичні заняття	24
Самостійна робота	54
Консультації	Очно і дистанційно. Графік консультацій: https://www.znu.edu.ua/ukr/university/departments/philology/grafik_navchal_nogo_protsestu_ta_rozklad_zanyat
Вид підсумкового семестрового контролю	залік
Посилання на електронний курс у СЕЗН ЗНУ (платформа Moodle)	https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=16207

2. Методи досягнення запланованих освітньою програмою компетентностей і результатів навчання

Компетентності/ результати навчання	Методи навчання	Форми і методи оцінювання
1	2	3
ЗК-8 Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій ЗК-9 Здатність до адаптації та дії в новій ситуації СК-6 Здатність застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації для вирішення професійних завдань	– пояснювально-ілюстративний (розповідь, презентації); – частково-пошуковий (бесіда); – дослідницький (самостійна робота з	Проміжні контрольні заходи: – виконання тестових завдань у СЕЗН Moodle; – виконання письмових завдань за окремими темами й

Co-funded by
the European Union

Euro
Toler
Culture

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Силабус навчальної дисципліни

Європейські стратегії формування толерантного суспільства: медіа, освіта, мистецтво

СК-8 Усвідомлення ролі експресивних, емоційних, логічних засобів мови для досягнення запланованого прагматичного результату ПРН-4 Оцінювати й критично аналізувати соціально, особистісно та професійно значущі проблеми і пропонувати шляхи їх вирішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування ПРН-12 Дотримуватися правил академічної доброчесності ПРН-16 Використовувати спеціалізовані концептуальні знання з обраної філологічної галузі для розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог	науковою літературою, робота з фактичним матеріалом); – інтерактивні (дискусія, мозковий штурм)	розділами; – усне опитування
--	---	--

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Європейські механізми впровадження культури толерантності та примирення: правові механізми та ініціативи громадянського суспільства.

Тема 1. Європейські правові механізми впровадження культури толерантності. Глобальні механізми впровадження культури толерантності: діяльність ООН у контексті розбудови українського суспільства. Рада Європи як міжнародний правовий простір упровадження культури толерантності та примирення. Інтеграція культури толерантності у сучасні реалії України: європейські правові та соціокультурні моделі. Етична освіта / Ethics Education: європейський досвід виховання толерантної особистості. Суспільні інститути формування культури толерантності: мас-медіа й освіта.

Тема 2. Індикатори культури толерантності та примирення як стратегічні напрями політики толерантності в європейському освітньому просторі. Маркери толерантності / інтолерантності в освітньому просторі: дорожня мапа педагога. Етична освіта / Ethics Education: європейський досвід виховання толерантної особистості. Адвокаційна (правозахисна) журналістика як медіа модель культури толерантності. Медіакультура / медіаграмотність як освітні платформи упровадження культури толерантності: точки перетину мас-медіа та педагогіки.

Змістовий модуль 2. Європейські цінності різноманіття та інклюзії в освітньому просторі.

Тема 3. Європейські цінності в освітньому просторі. Різноманіття та інклюзія як європейські цінності. Трактують поняття «різноманіття» («diversity») у ЄС та Раді Європи. Цінності ЄС: гідність, рівність, культурне розмаїття, свобода совісті. Директиви ЄС щодо недискримінації в освіті. Багатокультурна освіта: між правом на відмінність і спільною ідентичністю. Право на відмінність: Захист культурної спадщини та ідентичності. Спільна ідентичність: Формування громадянської єдності. Багатокультурна освіта: виклики та перспективи. Чи може освіта бути нейтральною: різноманіття чи фрагментація? Стратегії формування культури толерантності в системі освіти: європейські моделі та їх адаптація в Україні. Європейські цінності – новітня парадигма освітнього простору Нової української школи.

Co-funded by
the European Union

Euro
Toler
Culture

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Силабус навчальної дисципліни

Європейські стратегії формування толерантного суспільства: медіа, освіта, мистецтво

Імплементація європейських цінностей у систему Нової української школи. Формула «Нової української школи»: новий зміст освіти, заснований на формуванні компетентностей, необхідних для успішної самореалізації в суспільстві; наскрізний процес виховання, який формує цінності тощо. Ціннісні орієнтири Нової української школи: морально-етичні, соціально-правові та особистісно зорієнтовані. Ключові компетентності, які поєднують навчальний, виховний, інформаційно-комунікаційний і розвивальний потенціали шкільної освіти, як інструментальна основа втілення цінностей у шкільний простір. Медіа й соціальні мережі як інструменти популяризації європейських цінностей серед молоді. Стереотипи у сприйнятті різноманіття: шляхи їх подолання у студентському середовищі. Мова як інструмент єднання та різноманіття в європейському освітньому просторі.

Тема 4. Інклюзивна освіта як індивідуальна траєкторія особистісного зростання дитини з особливими освітніми потребами. Міжнародне та українське законодавство в галузі інклюзії. Інклюзивна освіта в європейських країнах: досвід, практичні кейси для освітнього процесу, професійна підтримка вчителів в інклюзії. Принципи інклюзивної освіти. Інклюзія: з позиції дитини з інвалідністю, з позиції дитини без інвалідності, з позиції батьків дитини з інвалідністю, з позиції батьків дитини без інвалідності, з позиції спеціаліста, з позиції пересічного громадянина. Визначення інклюзії: від інтеграції до повноцінної участі. Інклюзія для дітей з інвалідністю, ВПО, меншин, ЛГБТК+, дітей, постраждалих од війни. Освітні бар'єри: фізичні, мовні, психологічні, цифрові. Інклюзія як «єдність», а не «доступ». Модель Universal Design for Learning (UDL), або Універсальний дизайн для навчання. Забезпечення безперервної освіти дітей з особливими освітніми потребами (ООП). Методики та технології для роботи з дітьми з ООП: особистісно-орієнтоване навчання, індивідуальна освітня траєкторія, формувальне оцінювання, SMART-технології, театралізовані ігри, мнемотехніка тощо. Специфічні освітні технології, спрямовані на адаптацію дітей з ООП: оздоровчі технології терапевтичного спрямування (арт-терапія, пісочна терапія, лялькотерапія, музикотерапія, ігрова терапія); логопедичні технології; технологія розвитку психічних процесів (методика М. Монтесорі); технології корекції та оптимізації освітньої діяльності; технології корекції поведінкових порушень; технології навичок спілкування; технології оптимізації рухової діяльності. Інноваційні технології в роботі з дітьми в умовах інклюзивного освітнього простору.

Тема 5. Вчитель як провідник інклюзивних цінностей у шкільному середовищі. Роль педагога у створенні інклюзивного простору. Емпатія, культурна компетентність, педагогіка поваги. Мова інклюзії та антидискримінаційні методики. Побудова простору довіри: міжособистісні та інституційні зв'язки. Невидимі упередження в оцінюванні, поведінці, лідерстві. Інклюзія: переосмислення власної позиції як освітянина. Стратегії толерантності в освітніх програмах і навчальних проєктах. Роль освітніх платформ у поширенні цінностей толерантності. Використання штучного інтелекту на освітніх платформах для поширення цінностей толерантності. Недискримінаційний підхід у навчанні в освітньому просторі Нової української школи. Педагогіка ненасильницької комунікації й культура діалогу. Практичні інструменти впровадження недискримінації в освітній простір НУШ. Особливості підготовки майбутніх педагогів до роботи в умовах інклюзивної освіти.

Змістовий модуль 3. Європейські мистецькі практики у формуванні культури толерантності: гендерні проєкції.

Тема 6. Мистецтво як простір зустрічі з Іншим: європейсько-українські диспозиції. Картина світу в мистецьких проєкціях: ейдетика, аксіологія, параметри психосоціального впливу для формування простору толерантності. Міф, символ, метафора в

Co-funded by
the European Union

Euro
Toler
Culture

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Силабус навчальної дисципліни

Європейські стратегії формування толерантного суспільства: медіа, освіта, мистецтво

артметодиці: синтез міждисциплінарних перспектив у роботі з колективною свідомістю для досягнення порозуміння. Методика документального театру в роботі з формування принципів толерантності й інклюзивності. Мистецтво і медійний дискурс: образна типологія як спосіб трансляції ціннісних змістів, функціональний синтез, європейська перспектива. Культура мемів або «мемологія» як засіб досягнення рівності й інклюзивності. Наративна типологія й персонажна сфера соціальних мереж: вимір «приватних життєвих історій» як політика репрезентації та впливу на формування толерантного суспільства (автентичне і фікційне).

Тема 7. Гендерні проєкції в мистецькому дискурсі: європейська перспектива для досягнення рівності. Європейські імплікації українських гендерних студій: прагматика, соціокультурний ефект, міждисциплінарність. Гендер у системі соціального конструювання: параметри рівності, інтеграції, цілісності у формуванні картини світу. Гендер як стратифікаційна категорія в системі інших категорій соціальної стратифікації (вік, клас, раса). Гендерні маркери та параметри соціальної стратифікації в мистецьких проєкціях: еволюція художньої свідомості, стратегії психосоціального впливу. Інклюзивність та гендерне різноманіття через призму мистецького дискурсу. Гендерні пріоритети в освіті: застосування європейського досвіду. Формування гендерної культури як основи збалансованого суспільства: література, кіно, театр. Гендерне насильство: стратегії протидії.

Змістовий модуль 4. Мистецький анти тоталітарний дискурс як засіб формування толерантності.

Тема 8. Анти тоталітаризм як суспільна та мистецька ідеологія спротиву тоталітаризму. Перша світова війна крізь призму мистецького сприйняття: питання толерантності і нетерпимості. Друга світова війна в синтетичних видах мистецтв: свідчення і осягнення межі людського зла. Анти тоталітарна боротьба II половини XX століття: протистояння тиранії і свободи. Рятівництво як одна з форм функціонування толерантності в умовах воєнної політики насилля і знищення. Національні пошуки подолання проблеми рецепції. Людське життя як найвища цінність у творах для дітей та юнацтва про війну: європейський і національний досвід осягнення проблеми.

Тема 9. Соціальний геноцид як одна з технологій знищення: літературна та інші форми мистецької рецепції. Розкуркулення, колективізація й Голодомор – форми заперечення й заборони існування іншого світогляду, поведінки, звичаїв, способу життя. Мистецькі версії Голодомору як демонстрація найвищого вияву інтолерантності в тоталітарному суспільстві. Європейський художній, науковий і медійний продукт про порушення прав і свобод, нації підданої соціальному геноциду. Європейський досвід у формуванні передачі травматичного минулого суспільства в мистецтві про соціальний геноцид у творах для дітей.

Тема 10. Російсько-українська війна і Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: мистецький простір. Від окупації до геноциду: російсько-українська війна як метасюжет літератури й художня демонстрація порушень Європейських конвенцій. Опірність як маркер анти тоталітаризму в мистецтві. Толерантності і нетерпимості у творах про окупацію й геноцид у різних видах мистецтв.

Змістовий модуль 5. Проєкції між культурного діалогу як запорука толерантного суспільства.

Тема 11. Культура і культурне різноманіття світу крізь призму комунікації. Проблема розуміння в між культурній комунікації. Особливості сприйняття інших культур. Типи та етапи реакції на іншу культуру. Між особистісна атракція в між культурній взаємодії. Атрибуція в між культурній комунікації. Емпатія і толерантність у між культурній взаємодії. Толерантність як результат між культурної комунікації. Інтолерантність. Форми

Co-funded by
the European Union

Euro
Toler
Culture

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Силабус навчальної дисципліни

Європейські стратегії формування толерантного суспільства: медіа, освіта, мистецтво

інтолерантності. Основні причини комунікаційних конфліктів. Забобони і стерсоцмережах – до «паперової» книжки про самотність національної культури. Етнонаціональні дискурси у шкільній програмі з української та зарубіжної літератури. Проблеми міжнаціонального сприйняття і національні образи у творах для дитячого та підліткового читання. Стереотипи в міжкультурній взаємодії. Роль етнічних стереотипів у процесі міжкультурної комунікації. Етнічні стереотипи і мова ворожнечі: чому варто з ними боротися? Ксенофобія в умовах глобалізації та глокалізації. Ксенофобія як загроза і виклик мультикультурному суспільству. Освоєння чужої культури. Види акультурації. Культурні бар'єри. Культурний шок: причини, етапи розвитку, способи подолання.

Тема 12. Література як культурне картографування. Поняття «полікультурна література», «кроскультурна література», «українська література», «україномовна література», «література України». Художній білінгвізм і полікультурна література. Багатоаспектність національної атрибуції та самоатрибуції митця. Відображення національних культурних традицій інших народів у творах письменників України. Міжкультурний діалог у візуальному мистецтві. Аутостереотипи та гетеростереотипи крізь призму фольклору та мистецтва. Виховний потенціал творів для дитячої та підліткової аудиторії про цінність людської багатоманітності, поширення принципів толерантності, поваги до індивідуальних особливостей людей, неупередженості та недопущення нетерпимості за будь-якою ознакою (література, кіно, мультиплікація тощо).

Тема 13. Імагологічний потенціал мистецького твору: свій, чужий, інший. Самоцінність іншого як підґрунтя толерантності. Літературознавча рецепція феномену інакшості. Художня література як досвід міжкультурного діалогу. Посередницькі жанри як джерело етнокультурних образів (мандрівничі записки, звичаєва (етологічна) повість, історичний, ідеологічний, пригодницький роман, публіцистична есеїстика тощо). Імагологічні візії України в зарубіжній літературі. Феномен другого еміграційного покоління і літературні проєкції образу України. Українська історія в крос-культурному викладі. Історичні катаклізми в дзеркалі міжнаціонального діалогу. Твори літератури як претекст кіно. Художні тексти і їх кіноверсії: екранізації, адаптації, «фільми за мотивами». Імагологічна проблематика в дзеркалі медіамистецтва. Блогосфера як спосіб існування сетератури про культурне розмаїття світу.

4. Структура навчальної дисципліни

Вид заняття /роботи	Назва теми	Кількість годин	Згідно з розкладом
		о/д.ф.	
1	2	3	4
Лекція 1 – 2	Змістовий модуль 1. Європейські механізми впровадження культури толерантності та примирення: правові механізми та ініціативи громадянського суспільства Тема: Європейські правові механізми впровадження культури толерантності. Глобальні механізми впровадження культури толерантності: діяльність ООН у контексті розбудови українського суспільства. Рада Європи як міжнародний правовий простір упровадження культури толерантності та примирення. Інтеграція культури толерантності у сучасні реалії України: європейські правові та соціокультурні моделі. Етична освіта / Ethics Education: європейський досвід виховання	4	щотижня

Co-funded by
the European Union

Euro
Toler
Culture

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Силабус навчальної дисципліни

Європейські стратегії формування толерантного суспільства: медіа, освіта, мистецтво

	толерантної особистості. Суспільні інститути формування культури толерантності: мас-медіа й освіта.		
Практичне заняття 1	Змістовий модуль 1. Європейські механізми впровадження культури толерантності та примирення: правові механізми та ініціативи громадянського суспільства Тема: Європейські правові механізми впровадження культури толерантності. Глобальні механізми впровадження культури толерантності: діяльність ООН у контексті розбудови українського суспільства. Рада Європи як міжнародний правовий простір упровадження культури толерантності та примирення. Інтеграція культури толерантності у сучасні реалії України: європейські правові та соціокультурні моделі. Етична освіта / Ethics Education: європейський досвід виховання толерантної особистості. Суспільні інститути формування культури толерантності: масмедіа й освіта.	2	щотижня
Самостійна робота 1	Тема. Європейські правові механізми впровадження культури толерантності <i>Аналітичний кейс:</i> 1) Здійснити аналіз Цілей сталого розвитку, ООН (Sustainable Development Goals) у розрізі розбудови толерантного суспільства в Україні; дібрати фактологічний матеріал. 2) Здійснити порівняльний аналіз Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (Рада Європи) та Конституції України щодо гарантування прав людини й основних свобод. Пояснити, як міжнародне й вітчизняне право у сфері прав людини сприяють утвердженню культури толерантності. <i>Творче завдання:</i> підготувати тези доповіді для конференції молодих учених на тему праволюдності та культури толерантності, спираючись на європейський досвід та міжнародні правові практики.	9	
Практичне заняття 2 – 3	Змістовий модуль 1. Європейські механізми впровадження культури толерантності та примирення: правові механізми та ініціативи громадянського суспільства Тема: Індикатори культури толерантності та примирення як стратегічні напрями політики толерантності в європейському освітньому просторі. Маркери толерантності / інтолерантності в освітньому просторі: дорожня мапа педагога. Етична освіта / Ethics Education: європейський досвід виховання толерантної особистості. Адвокаційна (правозахисна) журналістика як медіа модель культури толерантності. Медіакультура / медіаграмотність як освітні платформи упровадження культури толерантності: точки перетину мас-медіа та педагогіки.	4	щотижня
Самостійна робота 2	Тема. Індикатори культури толерантності та примирення як стратегічні напрями політики толерантності в європейському освітньому просторі <i>Аналітичний кейс:</i> підготуйте презентацію на одному з	9	

Co-funded by
the European Union

Euro
Toler
Culture

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Силабус навчальної дисципліни

Європейські стратегії формування толерантного суспільства: медіа, освіта, мистецтво

	цифрових сервісів (приміром, Canva) на тему «Дискримінація: долаючи стереотипи й упередження» (студенти самостійно обирають предмет дослідження: конкретна вразлива група або меншина (ветерани війни, ВПО, мігранти, гомосексуальні люди, люди з інвалідністю, національні меншини, бездомні люди, жінки і дівчата, літні люди, наркозалежні люди). <i>Творче завдання:</i> підготувати медіаматеріал (інтерв'ю, портретний нарис, проблемну статтю, есе) або соціальну рекламу (постер, відео), у яких би розкривалася проблема толерантності в українському суспільстві.		
Лекція 3	Змістовий модуль 2. Європейські цінності різноманіття та інклюзії в освітньому просторі Тема: Європейські цінності в освітньому просторі. Різноманіття та інклюзія як європейські цінності. Трагування поняття «різноманіття» («diversity») у ЄС та Раді Європи. Цінності ЄС: гідність, рівність, культурне розмаїття, свобода совісті. Директиви ЄС щодо недискримінації в освіті. Багатокультурна освіта: між правом на відмінність і спільною ідентичністю. Право на відмінність: Захист культурної спадщини та ідентичності. Спільна ідентичність: Формування громадянської єдності. Багатокультурна освіта: виклики та перспективи. Чи може освіта бути нейтральною: різноманіття чи фрагментація? Стратегії формування культури толерантності в системі освіти: європейські моделі та їх адаптація в Україні. Європейські цінності – новітня парадигма освітнього простору Нової української школи. Імплементация європейських цінностей у систему Нової української школи. Формула «Нової української школи»: новий зміст освіти, заснований на формуванні компетентностей, необхідних для успішної самореалізації в суспільстві; наскрізний процес виховання, який формує цінності тощо. Ціннісні орієнтири Нової української школи: морально-етичні, соціально-правові та особистісно зорієнтовані. Ключові компетентності, які поєднують навчальний, виховний, інформаційно-комунікаційний і розвивальний потенціали шкільної освіти, як інструментальна основа втілення цінностей у шкільний простір. Медіа й соціальні мережі як інструменти популяризації європейських цінностей серед молоді. Стереотипи у сприйнятті різноманіття: шляхи їх подолання у студентському середовищі. Мова як інструмент єднання та різноманіття в європейському освітньому просторі.	2	щотижня
Практичне заняття 4	Змістовий модуль 2. Європейські цінності різноманіття та інклюзії в освітньому просторі Тема: Інклюзивна освіта як індивідуальна траєкторія особистісного зростання дитини з особливими освітніми потребами. Міжнародне та українське законодавство в галузі інклюзії. Інклюзивна освіта в європейських країнах: досвід, практичні кейси для освітнього процесу, професійна підтримка вчителів в	2	щотижня

Co-funded by
the European Union

Euro
Toler
Culture

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Силабус навчальної дисципліни

Європейські стратегії формування толерантного суспільства: медіа, освіта, мистецтво

	інклюзії. Принципи інклюзивної освіти. Інклюзія: з позиції дитини з інвалідністю, з позиції дитини без інвалідності, з позиції батьків дитини з інвалідністю, з позиції батьків дитини без інвалідності, з позиції спеціаліста, з позиції пересічного громадянина. Визначення інклюзії: від інтеграції до повноцінної участі. Інклюзія для дітей з інвалідністю, ВПО, меншин, ЛГБТК+, дітей, постраждалих од війни. Освітні бар'єри: фізичні, мовні, психологічні, цифрові. Інклюзія як «єдність», а не «доступ». Модель Universal Design for Learning (UDL), або Універсальний дизайн для навчання. Забезпечення безперервної освіти дітей з особливими освітніми потребами (ООП). Методики та технології для роботи з дітьми з ООП: особистісно-орієнтоване навчання, індивідуальна освітня траєкторія, формувальне оцінювання, SMART-технології, театралізовані ігри, мнемотехніка тощо. Специфічні освітні технології, спрямовані на адаптацію дітей з ООП: оздоровчі технології терапевтичного спрямування (арт-терапія, пісочна терапія, лялькотерапія, музикотерапія, ігрова терапія); логопедичні технології; технологія розвитку психічних процесів (методика М. Монтесорі); технології корекції та оптимізації освітньої діяльності; технології корекції поведінкових порушень; технології навичок спілкування; технології оптимізації рухової діяльності. Інноваційні технології в роботі з дітьми в умовах інклюзивного освітнього простору.		
Практичне заняття 5	Змістовий модуль 2. Європейські цінності різноманіття та інклюзії в освітньому просторі Тема: Вчитель як провідник інклюзивних цінностей у шкільному середовищі. Роль педагога у створенні інклюзивного простору. Емпатія, культурна компетентність, педагогіка поваги. Мова інклюзії та антидискримінаційні методики. Побудова простору довіри: міжособистісні та інституційні зв'язки. Невидимі упередження в оцінюванні, поведінці, лідерстві. Інклюзія: переосмислення власної позиції як освітянина. Стратегії толерантності в освітніх програмах і навчальних проєктах. Роль освітніх платформ у поширенні цінностей толерантності. Використання штучного інтелекту на освітніх платформах для поширення цінностей толерантності. Недискримінаційний підхід у навчанні в освітньому просторі Нової української школи. Педагогіка ненасильницької комунікації й культура діалогу. Практичні інструменти впровадження недискримінації в освітній простір НУШ. Особливості підготовки майбутніх педагогів до роботи в умовах інклюзивної освіти.	2	щотижня
Самостійна робота 3	Тема. Європейські цінності різноманіття та інклюзії в освітньому просторі <i>Творче завдання 1:</i> – переглянути фільм «Письменники волі» (Freedom Writers) – стрічку, яка не просто зворушує, а змінює наше уявлення про силу освіти та справжню інклюзію. «Письменники волі» – приклад того, як учитель,	9	

Co-funded by
the European Union

Euro
Toler
Culture

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Силабус навчальної дисципліни

Європейські стратегії формування толерантного суспільства: медіа, освіта, мистецтво

	сповнений віри в потенціал кожної дитини, здатен зруйнувати стіни нерозуміння, упереджень і байдужості. Це історія про молодь, яка на перший погляд «випала» з системи, але завдяки повазі, підтримці та справжньому діалогу відкрила в собі силу голосу й гідності. «Письменники волі» – не просто про класну кімнату. Це про створення простору, де кожен має право бути почутим. Простору, в якому розмаїття не є викликом, а ресурсом. Простору, в якому народжується справжнє навчання – людяне, чутливе, глибоке. Це не просто фільм про освіту – це реальна історія про те, як слова на сторінках допомагають подолати біль, знайти голос і змінити власну долю; – під час перегляду зверніть увагу на: як вчителька будує відносини з учнями на основі довіри й поваги; як змінюється освітній простір, коли в ньому звучать різні історії життя; які інструменти та підходи допомагають зробити освіту справді інклюзивною; – напишіть есе за переглянутим фільмом, давши відповіді на питання для обговорення наведіть приклади різноманіття та інклюзії в освітньому середовищі (з власного життя, медіа, літератури, кінофільмів). Покликання: https://uakino.best/filmy/genre_drama/13798-pismenniki-vol.html?authuser=0 <i>Творче завдання 2.</i> «Толерантна людина – яка вона?». Завдання: Створіть візуальний або мультимедійний образ толерантної людини ХХІ століття, використовуючи будь-яку сучасну платформу штучного інтелекту (наприклад: генератори зображень, аватарів, відео, музики, текстів). – визначте ключові риси толерантної особистості (цінності, поведінка, стиль комунікації, візуальні символи). – створіть авторський образ із застосуванням ШІ (зображення, постер, колаж, аватар, коротке відео чи аудіовізуальна композиція). – опублікуйте створений за допомогою ШІ образ «толерантної особистості» на спільній онлайн-дошці Padlet – додайте короткий коментар (2–3 речення), пояснивши, чому саме так ви уявляєте толерантну людину. <i>Творче завдання 3:</i> «Толерантність та інтолерантність в освітньому середовищі» Завдання: доберіть по одному прикладу толерантної та інтолерантної поведінки в освітньому середовищі українських закладів освіти. Ви можете використати: – матеріали з медіа (новини, соціальні мережі, репортажі); – приклади з художньої чи науково-публіцистичної літератури; – власний освітній досвід.		
--	--	--	--

Co-funded by
the European Union

Euro
Toler
Culture

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Силабус навчальної дисципліни

Європейські стратегії формування толерантного суспільства: медіа, освіта, мистецтво

	Розмістіть підібрані приклади на спільній онлайн-дошці Padlet		
Лекція 4	Змістовий модуль 3. Європейські мистецькі практики у формуванні культури толерантності: гендерні проєкції Тема: Мистецтво як простір зустрічі з Іншим: європейсько-українські диспозиції. Картина світу в мистецьких проєкціях. Міф, символ, метафора в артметодиці: синтез міждисциплінарних перспектив у роботі з колективною свідомістю для досягнення порозуміння. Методика документального театру в роботі з формування принципів толерантності й інклюзивності. Мистецтво і медійний дискурс: образна типологія як спосіб трансляції ціннісних змістів, функціональний синтез, європейська перспектива. Культура мемів або «мемологія» як засіб досягнення рівності й інклюзивності. Наративна типологія й персонажна сфера соціальних мереж: вимір «приватних життєвих історій» як політика репрезентації та впливу на формування толерантного суспільства (автентичне і фікційне)	2	щотижня
Практичне заняття 6 – 7	Змістовий модуль 3. Європейські мистецькі практики у формуванні культури толерантності: гендерні проєкції Тема: Гендерні проєкції в мистецькому дискурсі: європейська перспектива для досягнення рівності. Європейські імплікації українських гендерних студій: прагматика, соціокультурний ефект, міждисциплінарність. Гендер у системі соціального конструювання: параметри рівності, інтеграції, цілісності у формуванні картини світу. Гендер як стратифікаційна категорія в системі інших категорій соціальної стратифікації (вік, клас, раса). Гендерні маркери та параметри соціальної стратифікації в мистецьких проєкціях: еволюція художньої свідомості, стратегії психосоціального впливу. Інклюзивність та гендерне різноманіття через призму мистецького дискурсу. Гендерні пріоритети в освіті: застосування європейського досвіду. Формування гендерної культури як основи збалансованого суспільства: література, кіно, театр. Гендерне насильство: стратегії протидії.	4	щотижня
Самостійна робота 4	Тема. Європейські мистецькі практики формування культури толерантності: гендерні проєкції <i>Аналітичний кейс.</i> Дайте відповіді на питання: Як документальний театр чи кіно перетворює особисту травму на суспільний акт порозуміння? Як сучасні медіа та цифрові форми мистецтва (відеоарт, меми, соціальні мережі, NFT) відображають ідеї рівності та різноманіття? Які українські мистецькі проєкти можна розглядати як продовження європейських практик формування культури толерантності? Чи може мистецький простір бути «зоною без дискримінації» – і що цьому перешкоджає? <i>Творче завдання:</i> Розробіть візуальний або медійний кейс: соціальний плакат, відеколаж, коротке відео чи	9	

Co-funded by
the European Union

Euro
Toler
Culture

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Силабус навчальної дисципліни

Європейські стратегії формування толерантного суспільства: медіа, освіта, мистецтво

	мем-серію, що передає ідеї інклюзії, рівності та подолання гендерних стереотипів.		
Лекція 5	Змістовий модуль 4. Мистецький анти тоталітарний дискурс як засіб формування толерантності Тема 8. Анти тоталітаризм як суспільна та мистецька ідеологія спротиву тоталітаризму. Перша світова війна крізь призму мистецького сприйняття: питання толерантності і нетерпимості. Друга світова війна в синтетичних видах мистецтв: свідчення і осягнення межі людського зла. Анти тоталітарна боротьба II половини XX століття: протистояння тиранії і свободи. Рятівництво як одна з форм функціонування толерантності в умовах воєнної політики насилля і знищення. Національні пошуки подолання проблеми рецепції. Людське життя як найвища цінність у творах для дітей та юнацтва про війну: європейський і національний досвід осягнення проблеми.	2	щотижня
Практичне заняття 8	Змістовий модуль 4. Мистецький анти тоталітарний дискурс як засіб формування толерантності Тема: Соціальний геноцид як одна з технологій знищення: літературна та інші форми мистецької рецепції. Розкуркулення, колективізація й Голодомор – форми заперечення й заборони існування іншого світогляду, поведінки, звичаїв, способу життя. Мистецькі версії Голодомору як демонстрація найвищого вияву інтолерантності в тоталітарному суспільстві. Європейський художній, науковий і медійний продукт про порушення прав і свобод, нації підданої соціальному геноциду. Європейський досвід у формуванні передачі травматичного минулого суспільства в мистецтві про соціальний геноцид у творах для дітей.	2	щотижня
Практичне заняття 9	Змістовий модуль 4. Мистецький анти тоталітарний дискурс як засіб формування толерантності Тема: Російсько-українська війна і Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: мистецький простір. Від окупації до геноциду: російсько-українська війна як метасюжет літератури й художня демонстрація порушень Європейських конвенцій. Опірність як маркер анти тоталітаризму в мистецтві. Толерантності і нетерпимості у творах про окупацію й геноцид у різних видах мистецтв.	2	щотижня
Самостійна робота 5	Тема: Мистецький анти тоталітарний дискурс як засіб формування толерантності <i>Аналітичний кейс.</i> Дайте відповіді на питання: Які форми «мовчазного спротиву» можна простежити в літературі, живописі чи музиці XX століття? Чому поняття «іншості» у тоталітарному суспільстві є маркером загрози, а в демократичному – маркером зрілості? Як анти тоталітарний дискурс в українському мистецтві резонує з європейською традицією опору насиллю? <i>Творче завдання:</i> Створіть коротке письмове, медіесе або презентацію (до 5 слайдів / відео / інфографіку) на тему:	9	

Co-funded by
the European Union

Euro
Toler
Culture

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Силабус навчальної дисципліни

Європейські стратегії формування толерантного суспільства: медіа, освіта, мистецтво

	«Толерантність після катастрофи: мистецькі голоси пам'яті».		
Лекція 6	Змістовий модуль 5. Проекції міжкультурного діалогу як запорука толерантного суспільства Тема: Культура і культурне різноманіття світу крізь призму комунікації. Проблема розуміння в міжкультурній комунікації. Особливості сприйняття інших культур. Типи та етапи реакції на іншу культуру. Міжособистісна атракція в міжкультурній взаємодії. Атрибуція в міжкультурній комунікації. Емпатія і толерантність у міжкультурній взаємодії. Толерантність як результат міжкультурної комунікації. Інтолерантність. Форми інтолерантності. Основні причини комунікаційних конфліктів. Забобони і стерсоцмережах – до «паперової» книжки про самобутність національної культури. Етнонаціональні дискурси у шкільній програмі з української та зарубіжної літератури. Проблеми міжнаціонального сприйняття і національні образи у творах для дитячого та підліткового читання. Стереотипи в міжкультурній взаємодії. Роль етнічних стереотипів у процесі міжкультурної комунікації. Етнічні стереотипи і мова ворожнечі: чому варто з ними боротися? Ксенофобія в умовах глобалізації та глокалізації. Ксенофобія як загроза і виклик мультикультурному суспільству. Освоєння чужої культури. Види акультурації. Культурні бар'єри. Культурний шок: причини, етапи розвитку, способи подолання.	2	щотижня
Практичне заняття 10 – 11	Змістовий модуль 5. Проекції міжкультурного діалогу як запорука толерантного суспільства Тема: Література як культурне картографування. Поняття «полікультурна література», «кроскультурна література», «українська література», «україномовна література», «література України». Художній білінгвізм і полікультурна література. Багатоаспектність національної атрибуції та самоатрибуції митця. Відображення національних культурних традицій інших народів у творах письменників України. Міжкультурний діалог у візуальному мистецтві. Аутостереотипи та гетеростереотипи крізь призму фольклору та мистецтва. Виховний потенціал творів для дитячої та підліткової аудиторій про цінність людської багатоманітності, поширення принципів толерантності, поваги до індивідуальних особливостей людей, неупередженості та недопущення нетерпимості за будь-якою ознакою (література, кіно, мультиплікація тощо).	4	щотижня
Практичне заняття 12	Змістовий модуль 5. Проекції міжкультурного діалогу як запорука толерантного суспільства Тема: Імагологічний потенціал мистецького твору: свій, чужий, інший. Самоцінність іншого як підґрунтя толерантності. Літературознавча рецепція феномену інакшості. Художня література як досвід міжкультурного діалогу. Посередницькі жанри як джерело етнокультурних образів (мандрівничі записки, звичаєва	2	щотижня

**ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ****Силабус навчальної дисципліни****Європейські стратегії формування толерантного суспільства: медіа, освіта, мистецтво**

	(етологічна) повість, історичний, ідеологічний, пригодницький роман, публіцистична есеїстика тощо). Імагологічні візії України в зарубіжній літературі. Феномен другого еміграційного покоління і літературні проєкції образу України. Українська історія в крос-культурному викладі. Історичні катаклізми в дзеркалі міжнародного діалогу. Твори літератури як претекст кіно. Художні тексти і їх кіноверсії: екранізації, адаптації, «фільми за мотивами». Імагологічна проблематика в дзеркалі медіамистецтва. Блогосфера як спосіб існування сучасної культури про культурне розмаїття світу.		
Самостійна робота 6	Тема: Проєкції міжкультурного діалогу як запорука толерантного суспільства <i>Аналітичний кейс.</i> Проаналізуйте фрагмент сучасного фільму / реклами / кліпу з позиції візуальних кодів толерантності або їхнього порушення. Якою мірою культурний шок може бути не лише бар'єром, а й стимулом розвитку особистості в процесі міжкультурного діалогу? <i>Творче завдання:</i> Оберіть приклад успішного чи проблемного міжкультурного діалогу в художньому, кінематографічному або медійному творі. Проаналізуйте, які цінності, бар'єри чи стереотипи в ньому актуалізовано (Наприклад: український мотив у французькому кіно; образ Японії в європейській літературі тощо)	9	

5. Види і зміст контрольних заходів

Питання для підготовки до практичних занять, завдання для самостійної роботи, тести розміщено у СЕЗН ЗНУ Moodle за посиланням:

Вид заняття/роботи	Вид контрольного заходу	Зміст контрольного заходу/ термін виконання / критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4
Поточний контроль			
Практичні заняття 1 – 12	Опитування за планом практичного заняття. Виконання практичних завдань Оцінюванню підлягають: – повнота, глибина та обґрунтованість відповіді під час опитування за планом заняття; – правильність, логічність і самостійність виконання практичних завдань; – уміння застосовувати теоретичні знання на практиці;	Робота в аудиторії на практичному занятті (усні/письмові відповіді, ситуаційні / практичні/ творчі завдання тощо) за розкладом Критерії оцінювання: 4 бали – відповідь повна, аргументована; практичні завдання виконані самостійно, логічно, без помилок; виявлено вміння застосовувати теорію на практиці; культура мовлення висока, термінологія точна, стиль академічний. 3,5 балів – відповідь достатньо повна та аргументована; незначні неточності у виконанні практичних завдань; демонструється розуміння матеріалу й уміння застосовувати знання; культура мовлення на належному рівні. 3,0 бали – відповідь загалом правильна, але поверхова або частково необґрунтована; у	4*12

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Силабус навчальної дисципліни

Європейські стратегії формування толерантного суспільства: медіа, освіта, мистецтво

	– культура мовлення, точність термінології та дотримання академічного стилю.	практичних завданнях є поодинокі помилки; спостерігається недостатня самостійність; культура мовлення задовільна. 2,5 балів – відповідь фрагментарна, з пропусками або нечіткими формулюваннями; практичні завдання виконано з помилками, частково несамостійно; застосування теорії на практиці обмежене. 2,0 бали – відповідь неповна, з суттєвими помилками; практичні завдання виконано з допомогою викладача; низький рівень логічності, неточність термінології. 1,5 балів – відповідь поверхова, більшість питань залишено без пояснення; практичні завдання виконані частково або з грубими помилками; слабе володіння термінами. 1,0 бал – відповідь не розкриває суті питань; практичні завдання виконано неправильно або не до кінця; відсутнє вміння застосовувати знання; порушення норм академічного стилю. 0,5 балів – відповідь формальна або відсутня; практичні завдання не виконані або виконані з грубими порушеннями; відсутні докази розуміння матеріалу. 0 балів – студент(ка) не з'явився(лася) на практичне заняття або відмовився(лася) від участі в опитуванні та виконанні завдань; відповідь відсутня; практичні завдання не виконані; відсутні ознаки знання теми та володіння матеріалом; не дотримано академічної доброчесності (списування, плагіат тощо).	
Самостійна робота	Опрацювання теоретичних питань, письмове виконання творчих завдань Оцінюється: – глибина та аргументованість аналізу кейсу; – самостійність і креативність виконання завдання; – застосування теоретичних знань; – культура мовлення, логіка викладу та оформлення роботи.	Самостійна робота (творча робота) надсилається у СЕЗН ЗНУ Moodle за результатами вивченої теми Критерії оцінювання: 2 бали – аналіз глибокий, логічно послідовний і добре аргументований; матеріал підібрано вдало, приклади доречні; завдання виконано самостійно, із творчим підходом; виявлено здатність застосовувати теоретичні знання на практиці; культура мовлення висока, термінологія точна, оформлення без зауважень. 1,5 балів – завдання виконано повно і логічно, але окремі аспекти розкрито недостатньо глибоко; присутні незначні неточності або шаблонність у викладі; аргументація переважно переконлива; культура мовлення й оформлення – належні. 1 бал – аналіз частково поверховий; аргументація загальна; творчий підхід обмежений; теоретичні поняття використано фрагментарно; спостерігаються поодинокі мовні або логічні помилки. 0,5 балів – робота непослідовна, з окремими суттєвими помилками; слабка аргументація; теоретичні положення застосовано формально	6*2

**ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ****Силабус навчальної дисципліни****Європейські стратегії формування толерантного суспільства: медіа, освіта, мистецтво**

		або неправильно; мовлення неточне, структура хаотична, оформлення недотримане. 0 балів – завдання не виконано або не відповідає вимогам; відсутній аналіз, аргументація, самостійність чи творчість; спостерігається невідповідність темі або плагіат.	
Усього за поточний контроль			60
Підсумковий контроль			
Залік	Творча робота (проект) «Побачити, почути, відчувати: на шляху до порозуміння» Творча робота (проект) оцінюється за такими критеріями: – актуальність і глибина розкриття теми; – креативність, оригінальність задуму та виконання; – художня виразність, технічна якість, логічність; – соціальна спрямованість і просвітницький потенціал; – культура мовлення, грамотність і дотримання вимог до оформлення.	Тематика творчих робіт (проектів), вимоги та критерії оцінювання розміщено у СЕЗН ЗНУ Moodle за посиланням: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=16207 Тематика творчих робіт (проектів): «Інклюзія в школі (Школа без бар'єрів)» Матеріали цієї творчої роботи передбачають просування ідей інтеграції дітей з особливими освітніми потребами у навчальний та виховний процеси, розвиток їх талантів, комунікації з однолітками, популяризація принципів універсального дизайну, інклюзивних рішень у навчанні. «Не принизь: правила антибулінгу». Тематика порушує проблему насилля у сім'ї та школі; роботи мають вказати на чіткий алгоритм протидії фізичному та психологічному цькуванню дитини у школі, сім'ї, кіберпросторі. «Гендерна рівність у дії». Творча робота передбачає висвітлення теми гендерної дискримінації в українському мистецтві, сексизму, вживання гендерно маркованої лексики у повсякденні тощо. «У фокусі мистецтва». Творчі роботи передбачають висвітлення тематики культури толерантності та захисту прав людини. Вимоги до творчого проекту: Письмові роботи: оригінальні твори малої прози (есе, нариси, оповідання, мінісага), історії успіху, що стосуються проблем формування культури толерантності й дотримання прав людини в Україні. Фотороботи: фотороботи, що відображають проблеми культури толерантності та примирення, дотримання прав людини в Україні. Твори образотворчого мистецтва (живопис, графіка). Відеороботи: короткі відеоролики від 30 секунд до 3 хвилин, у яких особливу увагу надано темі толерантності й захисту прав людини, робота	20

Co-funded by
the European Union

Euro
Toler
Culture

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Силабус навчальної дисципліни

Європейські стратегії формування толерантного суспільства: медіа, освіта, мистецтво

		може бути виконана в жанрі документалістики, креативної документалістики, анімації. Аудіороботи: радіо / аудіоматеріали/подкасти (до 3 хвилин), які розкривають проблеми культури толерантності в українському суспільстві. Соціальна реклама: зразки соціальної реклами (формати: відео, аудіо, плакат, графіті, малюнок, комікс тощо), що розкривають проблему дотримання прав людини в Україні, захисту прав людини та боротьби за них. Критерії оцінювання: 20 – 18 балів – робота глибоко й оригінально розкриває тему; виявлено високу креативність, самостійність, суспільну актуальність. Ідея новаторська, художньо чи технічно майстерно реалізована. Продемонстровано вміння аналітично мислити, використовувати художні або медійні засоби переконливо й етично. Оформлення бездоганне, мова грамотна, робота справляє сильний емоційний і виховний ефект. 17 – 15 балів – тема розкрита повно, з творчим підходом; робота логічна, виразна, має чітке соціальне послання. Є окремі неточності або недостатня глибина аналізу, проте загальне враження позитивне. Творча ідея цікава, оформлення охайне, мова переважно грамотна. 14 – 12 балів – тема розкрита у загальних рисах; проявлено розуміння проблеми, але відчутна шаблонність мислення або наслідування зразків. Художні/технічні засоби використано частково; аргументація спрощена; мова з поодинокими помилками. 11 – 9 балів – робота частково відповідає темі; аналіз поверховий, креативність мінімальна; відчувається формальне виконання без глибокої особистої позиції. Структура нечітка, технічне чи мовне оформлення посереднє. 8 – 6 балів – робота фрагментарна, зміст обмежений, ідея нечітка або слабо аргументована. Відсутній яскравий творчий елемент, низький рівень художнього чи технічного виконання, мовні або композиційні помилки. 5 – 3 балів – робота не має логічної структури, тема розкрита частково або формально; ідея не оригінальна, аргументи поверхові; виявлено слабку самостійність. Значні мовні, технічні чи змістові недоліки. 2- 1 бали – завдання виконано частково або з грубими помилками; робота не розкриває тему, не має чіткої ідеї, спостерігається відсутність креативності та самостійності; не дотримано вимог оформлення. 0 балів – робота відсутня або не відповідає	
--	--	--	--

Co-funded by
the European Union

Euro
Toler
Culture

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Силабус навчальної дисципліни

Європейські стратегії формування толерантного суспільства: медіа, освіта, мистецтво

		темі, або містить плагіат; відсутні ознаки самостійної діяльності чи творчого підходу.	
	Тести	20 тестових завдань Одна правильна відповідь – 1 бал	20
Усього за підсумковий контроль			40

Додаткові (заохочувальні) бали – до 10 балів.

Результати навчання за курсом, здобуті шляхом неформальної та/або інформальної освіти, визнаються за умови їх відповідності освітньому компоненту, передбаченим освітньою програмою результатам навчання та підтверджені відповідним документом (диплом, сертифікат, свідоцтво тощо). Можливими видами діяльності для неформальної та/або інформальної освіти може бути участь у студентських олімпіадах, конкурсах студентських наукових робіт, конференціях; участь у програмах неформальної/інформальної освіти (онлайн-курси на відкритих навчальних платформах, воркшопи, вебінари, майстер-класи, тренінги тощо).

Шкала оцінювання ЗНУ: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов’язковим повторним курсом)		

6. Основні навчальні ресурси

1. Барабаш Ю. Чуже – Інакше – Своє. Етнокультурне пограниччя: концептуальний, типологічний і ситуативний аспекти. Київ : Темпора, 2020. 216 с.
2. Бех І. Особистість у саяві духовності: монографія. Київ – Чернівці : «Букрек», 2021. 244 с.
3. Бистрицький С., Пролєєв С., Зимовець Р. Комунікація і культура в глобальному світі. Київ : Дух і Літера, 2020. 416 с.
4. Бондаренко І. Журналістська етика : навч. посіб. для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності «Журналістика». Запоріжжя : ЗНУ, 2021. 176 с.
5. Дручек О. Феномен історичної пам'яті в контексті реалізації завдань сучасної освіти. *Проблеми правоохоронної та освітньої діяльності*. 2025. № 1. С. 70–79.
6. Людина, суспільство, держава: гендерний вимір : кол. монографія / за заг. ред.: К. Б. Левченко, І. М. Сопілко. Київ; Одеса : Фенікс, 2024. 324 с.
7. Мельничук В. Толерантність як складова європейського аксіопростору. *Вісник Львівського університету*. Серія філос.-політолог. студії. 2025. Вип. 59. С. 157–163.
8. Навчальний курикулум з інклюзивної освіти: Теорія та методика інклюзивного навчання. Модулі 1–3 / уклад. Л. Сидорів, за ред. С. Сидоріва. Івано-Франківськ : Видавець Кушнір Г. М., 2020. 235 с.
9. Невидимі наслідки війни. Як розпізнати? Як спілкуватись? Як допомогти подолати?

Co-funded by
the European Union

Euro
Toler
Culture

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Силабус навчальної дисципліни

Європейські стратегії формування толерантного суспільства: медіа, освіта, мистецтво

Довідник для широкого кола фахівців ; заг. ред. К. Возніцина, Л. Литвиненко. Київ, 2020. 192 с.

10. Нова українська школа: порадник для вчителя; за заг. ред. Н. Бібік Київ : Літера ЛТД, 2019. 208 с.

11. Організація індивідуальної освітньої траєкторії для дитини з особливими потребами в закладі загальної середньої освіти: навчально-методичний посібник; за ред. О. Голентовської. Житомир : Полісся, 2020. 132 с.

12. Політова А. С. Стратегія впровадження гендерної рівності у сферу освіти 2030 року та реальність її впровадження. *Гендерна рівність та інклюзія у вищій освіті: від політики до реалізації*: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої Дню науки та Дню Європи в Україні (16 травня 2025 року). Київ : КНЕУ, 2025. С. 171–175.

13. Права людини в особливих правових режимах: досвід України : монографія / Д. Терлецький, О. Марусяк, Ю. Батан, М. Афанасьєва та ін. ; за заг. ред. М. Афанасьєвої. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. 356 с.

14. Соціальна інклюзія у сфері вищої освіти: теоретико-концептуальні засади, цільові групи, виміри та індикатори: монографія / О. Оржель, М. Бойченко, О. Петроє, С. Цимбалюк, Н. Шофолова; за ред. О. Оржель. Київ: Інститут вищої освіти НАПН України, 2024. 122 с.

15. Толерантність на кордонах Європи: вимір для України: матеріали міжнародної науково-практичної конференції; упоряд.: І. Вегеш, М. Колодій; Відп. за вип.: М. Вегеш: Ужгород, ФОП Наумченко Н.В., 2019. 144 с.

16. Чекстєре О. *Гендерні особливості ПТСР у дітей, постраждалих від війни в Україні*. Соціально-психологічні проблеми гендерної стратифікації суспільства: матеріали XVI Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Київ, 12 квітня 2024 р.). Київ : Вид-во СНУ ім. В. Даля, Україна, 2024. С. 333–337.

17. Шершова Т, Чайка В. Культурна пам'ять і культура пам'яті. *Гуманітарні студії педагогіка психологія філософія*. 2024. Т. 15(1). С. 188–195.

18. Agius E. *Towards a Culture of Tolerance and Peace*. Montreal : International Bureau for Children's Rights, 2013. 65 p.

19. *Paths to a Culture of Tolerance and Peace*; Basma EL Zein, Ahmed Al Jarwan (editor). London : Taylor & Francis, 2021. 260 p. URL : <https://library.oapen.org/handle/20.500.12657/59763>

Інформаційні ресурси:

1. Бацевич Ф. Словник термінів міжкультурної комунікації. URL: <http://terminy-mizhkultkomunikacii.wikidot.com>

2. Верховна Рада України. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://www.rada.gov.ua>

3. Дитина з особливими освітніми потребами. URL: <https://bf.in.ua/rizni-sotsialni-hrupy-2/dytyna-zosoblyvymy-osvitnimy-potrebam-y-ooop>

4. Європейський суд з прав людини. Офіційний сайт. URL : <https://www.echr.coe.int/>

5. Європейський Союз. Офіційний сайт. URL : <https://www.consilium.europa.eu>

6. Інститут національної пам'яті: Інформаційні матеріали. URL: <https://uin.gov.ua/informaciyinimaterialy>

7. Рада Європи. Офіційний сайт. URL : <https://www.coe.int>

8. Словник Європейського інституту з гендерної рівності. URL: <https://ngo.zt.ua/slovyk-eigr/>

9. Цінності в школі – від глухої оборони до навігації в незвіданому. URL:

Co-funded by
the European Union

Euro
Toler
Culture

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Силабус навчальної дисципліни

Європейські стратегії формування толерантного суспільства: медіа, освіта, мистецтво

<https://nus.org.ua/view/tsinnosti-v-shkoli-vid-gluhoyi-oborony-do-navigatsiyi-v-nezvidanomu/>

10. Яковенко Н. Образ сусіда в наших підручниках з історії. URL: <http://www.istpravda.com.ua/research/2010/12/15/8970/>

11. ЮНЕСКО. Офіційний сайт. URL : <https://www.unesco.org>

12. Activities for Teaching Tolerance in the Classroom. URL: <https://resilienteducator.com/classroomresources/activities-for-teaching-tolerance-in-the-classroom/>

13. Gender equality in Europe – Statistics & Facts. URL: <https://www.statista.com/topics/3719/genderequality-in-europe/#topicOverview>

14. Gender equality strategy. Achievements and key areas for action. URL: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/genderequality/gender-equality-strategy_en

Програмні продукти:

MindMeister: <https://www.mindmeister.com>

Padlet: <https://padlet.com/>

Prezi: <https://prezi.com/>

Storyboard: <https://www.storyboardthat.com/>

WordCloud: <https://www.wordclouds.com/>

7. РЕГУЛЯЦІЯ І ПОЛІТИКИ КУРСУ

Відвідування занять. Регуляція пропусків.

Інтерактивний характер курсу передбачає обов'язкове відвідування лекційних та практичних занять. Студентам, які за певних обставин не можуть відвідувати практичні заняття регулярно, необхідно протягом тижня узгодити із викладачем графік індивідуального відпрацювання пропущених занять. Пропущені заняття необхідно відпрацьовувати протягом тижня після пропуску. Відпрацювання занять здійснюється усно у формі співбесіди за питаннями, визначеними планом заняття. В окремих випадках дозволяється письмове відпрацювання шляхом виконання індивідуального письмового завдання.

Політика академічної доброчесності

Усі письмові роботи, що виконуються студентами під час проходження курсу, перевіряються на наявність плагіату за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення. Відповідно до чинних правових норм, плагіатом вважатиметься: копіювання чужої наукової роботи чи декількох робіт та оприлюднення результату під своїм іменем; створення суміші власного та запозиченого тексту без належного цитування джерел; рерайт (перефразування чужої праці без згадування оригінального автора). Будь-яка ідея, думка чи речення, ілюстрація чи фото, яке ви запозичуєте, має супроводжуватися посиланням на першоджерело.

Роботи, у яких виявлено ознаки плагіату, до розгляду не приймаються і відхиляються без права перескладання. Якщо ви не впевнені, чи підпадають зроблені вами запозичення під визначення плагіату, будь ласка, проконсультуйтеся з викладачем. Висока академічна культура та європейські стандарти якості освіти, яких дотримуються у ЗНУ, вимагають від дослідників відповідального ставлення до вибору джерел. Посилання на такі ресурси, як Wikipedia, бази даних рефератів та письмових робіт (Studopedia.org та подібні) є неприпустимим.

Рекомендована база даних для пошуку джерел: електронні ресурси Національної бібліотеки ім. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua>

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті. Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних та практичних занять дозволяється

Co-funded by
the European Union

Euro
Toler
Culture

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Силабус навчальної дисципліни

Європейські стратегії формування толерантного суспільства: медіа, освіта, мистецтво

виключно в навчальних цілях (для уточнення певних даних, перевірки правопису, отримання довідкової інформації тощо). Не забувайте активувати режим «без звуку» до початку заняття.

Під час виконання заходів контролю (виконання письмових завдань, тестів, заліку) використання гаджетів заборонено.

Комунікація

Базовою платформою для комунікації викладача зі студентами є електронна система Moodle ЗНУ.

Важливі повідомлення загального характеру регулярно розміщуються викладачем на форумі курсу. Для персональних запитів використовується сервіс приватних повідомлень.

Відповіді на запити студентів подаються викладачем протягом двох робочих днів. Для оперативного отримання повідомлень про оцінки та нову інформацію, розміщену на сторінці курсу у Moodle ЗНУ, будь ласка, переконайтеся, що адреса електронної пошти, зазначена у вашому профайлі на Moodle ЗНУ, є актуальною.

Якщо за технічних причин доступ до Moodle ЗНУ є неможливим, або ваше питання потребує термінового розгляду, направте електронного листа з позначкою «Важливо» на адресу **nikolaenkov006@gmail.com**. У листі обов'язково вкажіть ваше прізвище та ім'я.

ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ

ГРАФІК ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ НА 2025-2026 н.р. доступний за адресою: https://sites.znu.edu.ua/navchalnyj_viddil/1635.ukr.html.

НАВЧАННЯ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмінь є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до Положення про організацію та методику проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ <https://lnk.ua/gk4x2wkVvy>.

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (у тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Процедура повторного вивчення визначається Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ: <https://lnk.ua/9MVwgEpVz>.

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ: <https://lnk.ua/EYNg6GpVZ>.

Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ: <https://lnk.ua/QRVdWGwe3>; Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ: <https://lnk.ua/3R4avGqeJ>.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога **Марті Ірини Вадимівни** (061) 228-15-84, (099) 253-78-73 (щоденно з 9 до 21).

Co-funded by
the European Union

Euro
Toler
Culture

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Силабус навчальної дисципліни

Європейські стратегії формування толерантного суспільства: медіа, освіта, мистецтво

УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ

Запорізького національного університету: **Банах Віктор Аркадійович**

Електронна адреса: v_banakh@znu.edu.ua

Гаряча лінія: тел. (061) 227-12-76, факс 227-12-88

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Спеціалізована допомога: (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: <https://lnk.ua/5pVJr17VP>.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА: <https://library.znu.edu.ua/>. Графік роботи абонементів: понеділок-п'ятниця з 08.00 до 16.00; вихідні дні: субота і неділя.

СИСТЕМА ЕЛЕКТРОННОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ (СЕЗН ЗНУ): <https://moodle.znu.edu.ua/>.

Посилання для відновлення паролю: <https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015>.

ЦЕНТР ІНТЕНСИВНОГО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ: <https://sites.znu.edu.ua/child-advance/>.